

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

«13» грудня 2016 року

Херсон

№ 2/99- рк/к

МКП «ВУВКГ м. Херсона»
пл. Тутушкіна, 9, м. Херсон, 73000

Про вжиття заходів щодо усунення причин та умов вчинення дій, що мають ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Розпорядженням адміністративної колегії Херсонського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі - Відділення) від 12.08.2016 № 41-рп/к розпочато розгляд справи № 40/2-16 відносно Міського комунального підприємства «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» (код ЄДРПОУ – 03355726) за наявністю в його діях ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку надання послуг централізованого водопостачання і водовідведення, що може призвести до ущемлення інтересів споживача, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Справу розпочато за результатами розгляду звернення від 23.05.2016 (вх. № 2-28/33-Ш від 23.05.2016) гр. Шпагіна С.П. («Інформація з обмеженим доступом») з доповненнями щодо дій Міського комунального підприємства «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» (надалі – МКП «ВУВКГ м. Херсона») у вигляді безпідставного відключення житлового будинку від мереж централізованого водопостачання та зобов'язання його за власний рахунок відновити водопостачання до належного йому будинку після ліквідації витoku води на водопровідному вводі.

За результатами аналізу зібраних в ході розгляду справи №40/2-16 матеріалів та доказів встановлено таке.

МКП «ВУВКГ м. Херсона» є юридичною особою, що діє на підставі Статуту, затвердженого рішенням Херсонської міської ради 22.12.2006 за №239, та ліцензії від 15.04.2014 серії АЕ № 199650 на централізоване водопостачання та водовідведення, виданої Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг.

МКП «ВУВКГ м. Херсона», надаючи платні послуги, здійснює господарську діяльність та у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

МКП «ВУВКГ м. Херсона», як суб'єкт природної монополії, є єдиним виробником та надавачем послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в територіальних межах м. Херсона, де розташовані діючі водопровідні та каналізаційні мережі, які експлуатує МКП «ВУВКГ м. Херсона», тому, не зазнає конкуренції на відповідних ринках.

МКП «ВУВКГ м. Херсона» протягом періоду з 2015 року по теперішній час займає монопольне (домінуюче) становище на ринках послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в територіальних межах м. Херсона, де розташовані діючі водопровідні та каналізаційні мережі, які експлуатує МКП «ВУВКГ м. Херсона», з часткою 100 відсотків.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про природні монополії», регулювання діяльності на ринку природної монополії за участю суб'єктів природних монополій здійснюється на основі одного із принципів – забезпечення захисту прав споживачів.

Частиною першою статті 10 Закону України «Про природні монополії» визначено, що суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема:

дотримуватися встановленого порядку ціноутворення, стандартів і показників безпеки та якості товару, а також інших умов та правил здійснення підприємницької діяльності, визначених у ліцензіях на здійснення підприємницької діяльності у сферах природних монополій та на суміжних ринках;

забезпечувати на недискримінаційних умовах реалізацію вироблених ними товарів споживачам, а також не чинити перешкод для реалізації угод між виробниками, що здійснюють діяльність на суміжних ринках, та споживачами.

Взаємовідносини між споживачами та підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення регулюються Законами України «Про житлово-комунальні послуги», «Про питну воду та питне водопостачання», Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630 (зі змінами), Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 №190 (зі змінами), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 07.09.2008 за № 935/15627 (надалі - Правила користування системами) та іншими чинними нормативно – правовими актами.

Дослідженням у справі встановлено, що Шпагін С.П. згідно з договором дарування від 26.05.2015 року придбав житловий будинок приватного сектору за адресою («Інформація з обмеженим доступом»), та саме з травня 2015 року є споживачем послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, які надає МКП «ВУВКГ м. Херсона». На відстані 3,7 метра від домоволодіння споживача знаходиться колодязь, облаштований приладом обліку води, який був опломбований останній раз у березні 2016 року.

В квітні 2016 року на водопровідному вводі на відстані від центрального трубопроводу до колодязя споживача відбувся порив трубопроводу, у зв'язку з цим, Шпагін С.П. звернувся із відповідною заявкою до МКП «ВУВКГ м. Херсона» щодо усунення витoku води внаслідок цього пориву.

Проте, на виконання цієї заявки працівники МКП «ВУВКГ м. Херсона» ліквідували виток води шляхом від'єднання водопровідного вводу до будинку заявника. Саме з 28.04.2016 року МКП «ВУВКГ м. Херсона» припинило надання Шпагіну С.П. послуги з централізованого водопостачання.

Шпагін С.П. неодноразове звертався до МКП «ВУВКГ м. Херсона» щодо відновлення надання послуги з централізованого водопостачання, проте, водопостачальне підприємство відмовило йому безкоштовно здійснити ремонт водопровідного вводу, посилаючись на те (лист від 12.05.2016 № 113-1-Ш), що водопровідний ввід на житловий будинок заявника не знаходиться на балансі МКП «ВУВКГ м. Херсона», тому ним не обслуговується. Заявнику запропоновано звернутися до спеціалізованої організації або до МКП «ВУВКГ м. Херсона» щодо виконання робіт з ремонту водопровідного вводу на договірних умовах.

При цьому, представниками МКП «ВУВКГ м. Херсона» було складено акт-припис від 28.04.2016 №б/н, згідно з яким для відновлення водопостачання споживачу необхідно на протязі 3 днів з дати вручення припису за власні кошти із залученням спеціалізованої організації, що має відповідну ліцензію, замінити трубу водопровідного вводу, провести промивку і дезінфекцію трубопроводу зі складанням відповідного акту представниками Водоканалу і санепідемстанції, а також сплатити вартість робіт з відключення.

МКП «ВУВКГ м. Херсона» листом від 03.06.2016 №02/04-08/650 повідомило Відділенню, що договір про надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення з гр. Шпагіним С. П. не укладався та акт розмежування балансової належності мереж відсутній. Відключення водопровідного вводу здійснено у зв'язку з виникненням аварії та витокami води з мережі (водопровідного вводу) гр. Шпагіна С.П.

Також МКП «ВУВКГ м. Херсона» повідомило Відділення, що під час вирішення цього питання з Шпагіним С.П. підприємство керувалось пунктом 1.3 Правил користування системами, які є обов'язковими для всіх юридичних осіб незалежно від форм власності і підпорядкування та фізичних осіб-підприємців, що мають у власності, господарському віданні або оперативному управлінні об'єкти, системи водопостачання та водовідведення, які безпосередньо приєднані до систем централізованого комунального водопостачання та водовідведення і з якими виробником укладено договір на отримання питної води, скидання стічних вод.

Згідно з пунктом 1.3 Правил користування системами, виробник обслуговує вуличні, квартальні та дворові мережі водопостачання та водовідведення, споруди і обладнання, а також технологічні прилади й пристрої на них, які перебувають у нього на балансі або на які є відповідний договір на обслуговування.

Відповідно до пункту 1.2 Правил користування системами, межа балансової належності - лінія розподілу елементів систем водопостачання та водовідведення і споруд на них між власниками або користувачами.

Згідно з статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», точка розподілу – місце передачі послуги від однієї особи до іншої, **облаштоване засобами обліку та регулювання.**

Відповідно до пункту 22 Типового договору, точками розподілу, в яких здійснюється передача послуг від виконавця споживачеві, у будинку садибного типу є **місце підключення відповідної інженерної мережі будинку до мережі виконавця.**

Слід зазначити, що до затвердження наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27 червня 2008 року № 190 (далі – Наказ №190) Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, діяли Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в містах і селищах України, які були затверджені наказом Державного комітету України по житлово-комунальному господарству від 01 липня 1994 року № 65 (далі – Наказ № 65) (діяли до 18 жовтня 2008 року). Наказом № 65 було визначено, що водопровідні вводи підприємств, відомчих жилих будинків і жилих будинків громадян, а також прилади й пристрої на них, у тому числі колодязі, запірні арматури, водо лічильники, витратоміри та інші прилади обліку (надалі – водо лічильники), стабілізатори тиску й обмежувачі витрат, належать абонентам та ним експлуатуються.

Дослідженням встановлено, що порядок передачі на баланс МКП «ВУВКГ м. Херсона» водопровідних вводів та каналізаційних випусків житлових будинків приватного сектору (які збудовано власником будинку самостійно за власні кошти) чинним законодавством України не передбачено.

Тобто, до жовтня 2008 року водопровідні вводи до будинків садибного типу належали та експлуатувались абонентами, але після прийняття Наказу 190, вимоги якого не розповсюджуються на населення, але вони є обов'язковими для МКП «ВУВКГ м. Херсона», нормами чинного законодавства не визначено, що ці водопровідні вводи експлуатуються саме абонентами, а також не передбачено передачу водопровідних вводів у приватних житлових будинках на баланс водопостачальних підприємств.

За інформацією МКП «ВУВКГ м. Херсона», наданою листом від 08.11.2016 №01/11-08/3811, для підключення нового об'єкта до мереж водопостачання необхідно отримати у підприємства технічні умови, замовити проект у проектній організації, здати приховані роботи та провести гідравлічні іспити мереж, здійснити підключення самостійно (під наглядом водоканалу) чи укласти договір з водоканалом на виконання вказаних робіт.

Протягом 2014-2016 років до мереж централізованого водопостачання МКП «ВУВКГ м. Херсона» було приєднано 223 нових споживачів житлових будинків садибного типу, яким було видано «Технічні умови на приєднання приватного житлового будинку або квартири до централізованої системи водопостачання м. Херсона» (далі – Технічні умови) та погоджено відповідні проекти.

Пунктами 3, 5 та 10 Технічних умов визначено, що місцем підключення до водопровідної мережі є міський трубопровід. На ділянці мережі, яка проектується, в місці підключення встановлюється колодязь із запірною арматурою. Точкою розподілу є місце підключення вводу до мережі міського водопроводу. Арматура в місці приєднання належить абоненту.

Тобто, цими технічними умовами визначено, що водопровідний ввід належить абоненту. Під час приєднання споживачів житлових будинків садибного типу до мереж водопостачання МКП «ВУВКГ м. Херсона» не складало акти експлуатаційної відповідальності сторін за стан водопровідних мереж.

Згідно із Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері комунальних послуг 10.08.2012 №279, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 31.08.2012 №1468/21780, провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення можливе за умови документального підтвердження наявності у власності або користуванні мереж, споруд та інших об'єктів, необхідних для провадження відповідного виду господарської діяльності.

Водопровідний ввід також входить до переліку необхідних мереж, оскільки без його використання неможливо передати послугу на засіб обліку води споживача. Обов'язок документально оформити користування водопровідним вводом споживача згідно з Ліцензійними умовами повністю покладено на виконавця.

За інформацією МКП «ВУВКГ м. Херсона», документальне підтвердження наявності у власності або користуванні водопровідних ввідів до житлових будинків садибного типу відсутнє.

Офіційним документом, що містить інформацію про власника мереж, місцезоналізацію комунікацій і про зони відповідальності балансоутримувача мережі і водопостачального підприємства є акт розмежування балансової належності водопровідних мереж (експлуатаційної відповідальності сторін). Межі експлуатаційної відповідальності сторін повинні визначатись водопостачальною організацією і вказуватись схематично в документі з прив'язками до елементів споруд системи водопостачання та водовідведення між абонентом (користувачем) і виробником (водопостачальним підприємством). Обсяг витрат води фіксується засобами обліку - лічильниками, встановленими на межі експлуатаційної відповідальності. Акт експлуатаційної відповідальності сторін узгоджується між споживачем та водопостачальним підприємством.

При приєднанні житлового будинку за адресою («Інформація з обмеженим доступом») у м. Херсоні до мереж водопостачання акт про визначення меж експлуатаційної відповідальності сторін за стан водопровідного вводу не складався.

Відсутність чіткого визначення меж експлуатаційної відповідальності сторін за стан водопровідного вводу між МКП «ВУВКГ м. Херсона» та Шпагіним С.П., призвело до того, що МКП «ВУВКГ м. Херсона» зобов'язує споживача виконати роботи із заміни водопровідного вводу та сплатити кошти за його відключення, але Шпагін С.П. відмовляється виконувати ці роботи за власний рахунок.

У даному випадку, у разі наявності акту розмежування меж експлуатаційної відповідальності, ремонтні роботи щодо відновлення водопостачання виконувала б та сторона, у чийй власності чи користуванні знаходиться водопровідний ввід.

Зазначене було б неможливим за умов існування конкуренції на ринку. За наявності конкуренції Шпагін С.П. мав би можливість відмовитись від послуг МКП «ВУВКГ м. Херсона» та обрати іншого виконавця послуг, який діяв би в межах та на підставі чинного законодавства України.

Таким чином, МКП «ВУВКГ м. Херсона», використовуючи наявність монопольного становища створює для себе не передбачені положеннями законів та підзаконних галузевих нормативно-правових актів у сфері питного водопостачання важелі впливу на споживача (у даному випадку Шпагіна С.П.) для використання їх у взаємовідносинах, що виникають при наданні МКП «ВУВКГ м.Херсона» послуг, що може призвести до ущемлення інтересів споживача, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» встановлено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється.

Враховуючи, що такі спірні питання є непоодинокими у м. Херсоні, то в діях МКП «ВУВКГ м. Херсона», які полягають у не вжитті в повній мірі дієвих заходів щодо визначення меж експлуатаційної відповідальності сторін за стан водопровідних ввідів, у вигляді нескладання відповідних актів з абонентами житлових будинків садибного типу, встановлено ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання та водовідведення, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи зазначене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», з метою усунення причин та умов, що сприяють вчиненню порушення законодавства про захист економічної конкуренції, адміністративна колегія Херсонського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

1. Міському комунальному підприємству «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства м.Херсона» (ідентифікаційний код 03355726) припинити дії, в яких встановлено ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом вжиття відповідних заходів із врегулювання питання щодо експлуатаційної відповідальності за стан водопровідних мереж із споживачами будинків садибного типу.

2. Про результати розгляду рекомендацій повідомити територіальне відділення в десятиденний строк з дня їх отримання.

3. Про результати виконання рекомендацій та вжиті заходи повідомити територіальне відділення в тримісячний строк з дня їх отримання з наданням підтверджуючих документів.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду особами, яким вони надані.

Згідно з частиною третьою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умов виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито необхідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.